

CENY IBBY SLOVENSKÝM TVORCOM

Libreto výstavy

Autorka: Eva Cíferová

Úvod

Medzinárodná únia pre detskú knihu - IBBY (International Board on Books for Young People) je mimovládna organizácia UNESCO, ktorej cieľom je združovať organizácie za účelom podpory vzniku a šírenia hodnotných kníh pre deti a mládež na celom svete. Jednou z vyše 60 členov IBBY je i Slovenská národná sekcia, ktorá naplňa ciele IBBY svojimi aktivitami na Slovensku.

Výstavu Ceny IBBY slovenským tvorcom sme pripravili pri príležitosti 50. výročia vzniku IBBY so zámerom:

- informovať širokú kultúrnu verejnosť o cieľoch a aktivitách Medzinárodnej únie pre detskú knihu
- pripomenúť úspechy slovenskej knižnej kultúry pre deti a mládež v rámci významných medzinárodných ocenení udeľovaných touto organizáciou

ČO JE IBBY?

* IBBY - **International Board on Books for Young People** (Medzinárodná únia pre detskú knihu) bola založená **1953** v Zurichu vo Švajčiarsku. Jej poslaním je šíriť medzinárodné porozumenie prostredníctvom kníh pre deti, podporovať vznik hodnotnej literatúry pre mládež a jej rozširovanie najmä v rozvojových krajinách, stimulovať výskum v oblasti detskej literatúry. IBBY pracuje v súlade s princípmi Medzinárodnej konvencie práv dieťaťa, prostredníctvom tvorby a distribúcie kníh podporuje právo detí na vzdelávanie.

* Činnosť IBBY sa rozvíja prostredníctvom vyše **60 národných sekcií**, ktoré participujú na medzinárodných projektoch IBBY. Riadacim orgánom je **Výkonný výbor** (Executive Committee), ktorý tvorí 8 členov - predstaviteľov národných sekcií, prezident a viceprezidenti IBBY, prezident medzinárodnej poroty Ceny H. Ch. Andersena, pokladník, vedúci sekretariátu a redaktori časopisu Bookbird.

* Tlačovým orgánom IBBY je štvrťročník **Bookbird**, ktorý má zastúpenie prostredníctvom určených spolupracovníkov vo všetkých národných sekciách vo svete.

* Sídлом **Sekretariátu** IBBY je Bazilej vo Švajčiarsku.

* Každé dva roky sa v inej krajine uskutoční vrcholné stretnutie predstaviteľov národných sekcií IBBY z celého sveta - **Kongres IBBY**. Stabilnou súčasťou jeho programu je **Valné zhromaždenie** s voľbami nového Výkonného výboru.

Súčasťou kongresu je slávnostné odovzdanie **Cien Hansa Christiana Andersena** a diplomov **Čestnej listiny IBBY**.

* **Dokumentačne centrum IBBY pre postihnutú mládež** (IBBY Documentation Centre for Disabled Young People) rozvíja od roku 1985 činnosť pri Nórskom inštitúte pre špeciálne vzdelávanie v Oslo. Centrum organizuje medzinárodné výstavy kníh pre postihnuté deti a pripravuje odborné semináre.

* **Medzinárodný deň detskej knihy** (International Children´s Book Day), sa slávi na podnet IBBY v deň narodenia veľkého rozprávkaru - dánskeho spisovateľa Hansa Christiana Andersena (2.4.) od roku 1967.

SLOVENSKÁ SEKCIA IBBY

Podmienky pre vznik pôvodne Československej národnej sekcie sa postupne vytvárali od založenia špecializovaných vydavateľstiev detskej literatúry v Prahe v r. 1949 SNDK, neskôr Albatros; v Bratislave v r. 1950 Smena a SNDK, neskôr Mladé letá. V roku 1959 bol v Prahe založený Kruh přátel dětské knihy, neskôr premenovaný na Společnost přátel knihy pro mládež. V Bratislave bol v r. **1960** pri Mladých letách založený **Kruh priateľov detskej knihy**. Obe zložky boli ako **Československá sekcia** prijaté do **IBBY** v roku **1964** na 9. kongrese IBBY v Španielsku.

V roku 1990 boli prijaté nové stanovky združenia **Priatel'ia detskej knihy**.

Terajší názov používame od roku 2000.

Slovenská sekcia sa od založenia podieľa na aktivitách IBBY.

* Naši predstavitelia boli vo viacerých riadiacich funkciách (prezident IBBY, prezident medzinárodnej poroty Ceny H. Ch. Andersena, viackrát členovia Výkonného výboru IBBY).

* Pravidelne sa zúčastňujeme kongresov IBBY, navrhujeme autorov a ilustrátorov na udelenie Ceny H. Ch. Andersena i Čestnej listiny IBBY.

* Spolupracujeme na projektoch Dokumentačného centra IBBY v Nórsku (dvakrát sme vystavovali jeho medzinárodné kolekcie).

* Máme určeného spolupracovníka s redakciou medzinárodného periodika Bookbird.

* V roku 1986 sme mali patronát nad celosvetovými oslavami Medzinárodného dňa detskej knihy.

* Zasadnutie Výkonného výboru IBBY sa uskutočňuje počas BIB v Bratislave.

CENA HANSA CHRISTIANA ANDERSENA

(Hans Christian Andersen Awards)

Cenu udeľuje Medzinárodná únia pre detskú knihu každé dva roky žijúcemu autorovi (od roku 1956) a ilustrátorovi (od roku 1966) za významný prínos v tvorbe pre deti a mládež. Návrhy národných sekcií IBBY posudzuje medzinárodná porota, ktorá vyberá autora a ilustrátora na udelenie medaily H.Ch. Andersena a výnimočne i Čestného diplomu.

ČESTNÁ LISTINA IBBY

(IBBY Honour List)

V rokoch 1956 -1978 sa nazývala Čestná listina Ceny H. Ch. Andersena. Od roku 1980 ju udeľuje Medzinárodnej únie pre detskú knihu autorovi, ilustrátorovi a prekladateľovi za významné dielo pre deti a mládež vydané v období medzi ročníkmi súťaže. Návrhy na udelenie diplomu predkladajú národné sekcie IBBY v dvojročných intervaloch.

NOSITELIA OCENENÍ:

CENA HANSA CHRISTIANA ANDERSENA za ilustračnú tvorbu

(Hans Christian Andersen Award)

1988 - Dušan Kállay

ČESTNÝ DIPLOM H. CH. ANDERSENA za ilustračnú tvorbu

(Highly Commended)

1976 - Ľudovít Fulla

ČESTNÁ LISTINA IBBY (IBBY HONOUR LIST)

Za literárne dielo

- 1963 - Jaroslava Blažková: Ohňostroj pre deduška
- 1970 - Klára Jarunková: Brat mlčanlivého Vlka
- 1974 - Rudo Moric: Rozprávky z lesa
- 1976 - Ľubomír Feldek: Modrá kniha rozprávok
- 1978 - Mária Ďuríčková: Dunajská kráľovná
- 1980 - Vincent Šikula: Ďuro, pozdrav Ďura
- 1982 - Ján Navrátil: Lampáš malého plavčíka
- 1984 - Tomáš Janovic: Drevený tato a jeho rozprávkové varechy
- 1986 - Daniel Hevier: Kam chodia na zimu zmrzlinári
- 1988 - Dušan Dušek: Babka na rebríku
- 1990 - Peter Glocko: Ja sa prázdnin nebojím
- 1992 - Ján Uličiansky: Snehuliacke ostrovy
- 1994 - Milan Rúfus: Modlitbičky
- 1996 - Daniel Pastirčák: Damianova rieka
- 1998 - Ján Milčák: Chlapec Lampášik
- 2000 - Dana Podracká: Nedočkavý prvák
- 2002 - Daniel Hevier: Krajina AGORD

Za ilustrácie

1974 - Viera Bombová: Rozprávky z Nefritových hôr (Richard Taylor)

1976 - Jozef Baláž: Íljas (Homér)

1978 - Alojz Klimo: Beliže mi, beli

1980 - Igor Rumanský: Ako sa chytá radosť (František Hrubín)

1984 - Vincent Hložník: Snežienka (H. Ch. Andersen)

1988 - Ondrej Zimka: Belasý maják (Ján Navrátil)

1992 - Ľuba Končeková-Veselá: Le monde magique des créatures (Elena Chmelová)

1994 - Katarína Ševellová-Šuteková: Martinko Kinkaš (Božena Němcová)

1996 - Jana Kiselová-Sitekova: Adam a Eva (Ondrej Sliacky)

1998 - Oľga Bajusová: Slnkové dievčatko (Mária Ďuríčková)

2000 - Svetozár Mydlo: Osmijanko rozpráva 8x8=64 nových rozprávok (Krista Bendová)

2002 - Peter Cpin: Cibul'kove dobrodužstvá (Gianni Rodari)

INŠTALÁCIA

Inštalácia výstavy by mala dôstojne dotvoriť význam ocenení.

Okrem kníh, ilustrácií a informačných textov možno pri nej počítať s medailou a diplomom Ceny H. Ch. Andersena od D. Kállaya (samozrejme vo vitríne) a kópiami diplomov Čestnej listiny IBBY.

INFORMAČNÝ MATERIÁL

Pre návštevníkov výstavy bude k dispozícii skladačka s kompletným zoznamom ocenených.

VERNISÁŽ

Súčasťou vernisáže bude odovzdanie diplomov nositeľom Čestnej listiny IBBY 2002: autorovi Danielovi Hevierovi, ilustrátorovi Petrovi Cpinovi a prekladateľke Márii Gálovej.

TLAČE

Plagát, pozvánka